

Rapport efter inspektion av arkivtjänsten vid Avvecklingsorganisation Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4)/Södra militärdistriktet (MD S) i Göteborg samt Skaraborgsgruppen (P 4) i Skövde den 8-10 mars 2006.

Närvarande: *Från Ao Amf 4/MD S se bilagd deltagarförteckning*
Från Krigsarkivet: Peter Nordström

Förelägganden.

- Före leverans till Krigsarkivet skall arkivbeskrivningar avseende samtliga delar av organisationen, såväl MD S (har redan upprättats) som Amf 4 och Fastighetskontor (FK) Syds verksamhet, upprättas. Naturligtvis skall även arkivförteckningar upprättas.

- Avvecklingsorganisation (Ao) Amf 4/MD S skall se till att de handlingar som inte behövs för den fortsatta verksamheten hos de f.d. MD-grupperna skall inlämnas till MD S arkiv. Handlingar som belyser gruppernas övningar och insatser skall därvid i möjligaste mån bevaras.

- RA-MS 2004:65 föreskriver att oavslutade ärenden får överlämnas till och införlivas med de förband där verksamheten nu ingår. Beträffande övriga handlingar som skall överlämnas från MD S till utbildningsgrupperna skall Ao Amf 4/MD S inkomma till Krigsarkivet med en hemställan om överlämnande. Detsamma gäller FK Syds handlingar som överlämnats från MD S till Försvarens sjukvårdscentrum (FSC).

Före leverans till Krigsarkivet förutsätts att Ao Amf 4/MD S, i enlighet med Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om arkiv hos statliga myndigheter (RA-FS 1997:4), vidtar åtgärder enligt ovan.

Sammanfattande bedömning.

Inspektionen omfattade Amf 4 arkiv och MD S arkiv, vilka i enlighet med senaste försvarsbeslutet skall avslutas och inlevereras till Krigsarkivet. Också Skaraborgsgruppen, som fram till 1/1 2006 tillhört MD S och som nu tillförts P 4 såsom en utbildningsgrupp, besöktes. Inspektionen var mycket väl förberedd av Anders Appelqvist, arkivchef ServE Väst. Det är mycket glädjande att undertecknad fick tillfälle att träffa så många företrädare för verksamheten och representanter för FMLOG under inspektionsdagarna. Inte minst uppskattades att stabschefen vid Ao Amf 4 Olavi Olson hade möjlighet att medverka under hela inspektionen.

Inspektionsrapporten nedan avser *hela* Göteborgsinspektionen, d.v.s. både Ao Amf 4/MD S (dnr 232-2006/321) och FSC (dnr 232-2006/320).

Mycket arbete återstår förvisso, innan leverans till Krigsarkivet kan äga rum, något som framgår av föreläggandena ovan. Långt ifrån alla arkivhandlingar har insamlats, arkivförteckningar och arkivbeskrivningar har ännu inte upprättats etc. Arbetet kommer säkerligen att fortgå under hela eller större delen av år 2006, men det mesta tyder på att arkiven kommer att kunna inlevereras till Krigsarkivet i god ordning enligt gällande föreskrifter och anvisningar. Före leverans är det önskvärt att avhemliggande av hemliga och kvalificerat hemliga handlingar görs, i den mån det är möjligt.

Ett par frågor som väcktes vid inspektionen har Krigsarkivet tagit med sig hem för samråd med Högkvarteret. Dessa gäller dels utlämnande av hemlig handling, dels omkwittering av fastighetskontorets hemliga handlingar och behandlas nedan i avsnitten 5 och 8.

Inspektion.

1. Arkivlokaler byggnad 1.

1.1 Närarkiv

Ett nytt närarkiv har tagits i bruk sedan inspektionen år 2003 (KrA dnr 232-2003/1523), där öppna handlingar förvaras. Lokalen är försedd med fönster, och dessa skall enligt uppgift vara inbrottssäkra. Däremot är de sannolikt inte brandsäkra. Eftersom FSC kommer att använda närarkivet även efter det att leverans av MD S och Amf 4:s arkiv har skett till Krigsarkivet, måste FSC förvissa sig om att lokalen uppfyller de tekniska krav på brandsäkerhet som anges i RA-FS 1997:3.

1.2 Källararkiv för hemliga handlingar

Handlingarna flyttades till denna lokal som en följd av de anmärkningar som gjordes i 2003 års inspektionsrapport. Lokalen förefaller uppfylla gällande tekniska krav. Här förvaras de hemliga handlingarna från MD S, Amf 4 och FSC, tillika en del äldre handlingar tillhöriga Västra marinkommandot (MKV) som i övrigt levererats till Krigsarkivet, bl.a. ett register över krigsförtöjningsplatser. Endast delar av materialet är boxlagt.

1.3 Källarkiv för kvalificerat hemliga handlingar (KH)

Här förvaras KH-handlingar från KA 4/Amf 4, MD S och Avvecklingsorganisationen samt en mindre mängd från FSC. En del arbetsmaterial har ställts ned och behöver gås igenom. Ett par hyllmeter Militärgeografiskt verk, både hemligt och KH, kommer att levereras till Krigsarkivet tillsammans med MD S arkiv. Verket är inte aktuellt idag men torde genom den bild det ger av svensk försvarsplanering komma att bli intressant för framtida forskning. I lokalen förvaras även cd-skivor och andra digitala databärare, men de kan sannolikt gallras då de innehåller arbetsmaterial eller kopior av handlingar från Högkvarteret (KRO/A-band)

1.4 Källararkiv för öppna handlingar (FSC, MD S och FMLOG)

För MD S finns utgående och inkomna skrivelser, de senare ej gallrade, samt handlingarna från avdelningarna, där mycket återstår att arkivera. Avdelning J1 (Personal och information) har bl.a. publikationer och sådant som skrivits ut från det interna nätet. Likaså finns handlingar från MD-grupperna, där också åtskilligt återstår att arkivera. Från FSC förvaras mycket gallringsbart material, där gallringsåret är angivet. Handlingar förvaras både i pärm och box.

Fastighetskontor (FK) Syds arkiv innehåller en hel del äldre kontrakt och fastighetshandlingar, vilka skall arkiveras och förtecknas, samt foton. Mycket av materialet förtecknas i MKV:s arkiv.

Vidare finns en del originalritningar (övriga ritningar har tidigare översänts till Fortifikationsverket) samt arbetsskadeanmälningar från förband i hela Sverige, vilka hanteras i systemet LISA. Sannolikt har gallring av de senare skett. Idag är handlingar rörande arbetsskador gallringsbara, men Krigsarkivet informerade om att dessa handlingar skall bevaras enligt det förslag till ändrade gallringsföreskrifter för personal- och löne-administrativa handlingar som nu föreligger.

1.5 Källararkiv för öppna handlingar (Amf 4)

En del av det här förvarade materialet är hänförligt till MKV. Det mesta är ännu inte boxlagt. Avdelningarnas handlingar behöver gås igenom för att bestämma till vilken del av organisationen de hör. Vidare märks en stor mängd loggböcker från olika fartyg.

2. Avvecklingsorganisationens ADB-system.

MD S har upprättat en sammanställning över sina ADB-system, vilket är utmärkt. Sammanställningen gäller enbart Militärdistriktet och är inte tillämplig för de övriga inspekterade enheterna. Systemen är genomgående centrala, men Monika Billmark, informationssäkerhets-chef FMLOG Tekniska divisionen, påpekade att det alltid måste ske en lokal ackreditering, även om denna ackreditering för många system inte har hunnit genomföras. Denna dokumentation skall vara diarieförd och finnas förvarad vid respektive förband. Ackreditering görs även centralt. Informationen i ackrediteringsdokumenten är delvis densamma som den som förutsätts ingå i systembeskrivningarna, vilka är en viktig del av arkivredovisningen. För myndigheter som upphör är en sådan sammanställning som upprättats av MD S tillfyllest, men "levande" myndigheter/organisationenheter skall kunna redovisa systembeskrivningar över de använda ADB-systemen (se Arkiv F 2002, s 30 och bilaga 8).

3. Avvecklingsorganisationens interna nät.

Amf 4 har omkring 30.000 bilder på nätet. Enligt de interna rutinerna skall en bild av varje slag bevaras och vissa uppgifter om bilderna registreras, men det förekommer att dessa uppgifter saknas. Hur som helst bör en stor del av databasen bevaras. Enligt tidigare överenskommelse med Krigsarkivet sker bevarandet i det befintliga jpegformatet. Före leverans till Krigsarkivet bestäms vilken databärare som skall väljas.

Beträffande inskannade dokument på nätet kan den digitala kopian gallras när originalet finns på papper. Information som endast finns på nätet skrivs ut efter en genomgång av alla befintliga mappar, men dokumenten planeras föras över även på cd-skivor.

4. Situationen inom avvecklingsarbetet.

Olavi Olson redogjorde för nuläget beträffande ordnandet av MD:s arkiv. Totalt har funnits elva stycken enheter, bl.a. staben, Älvsborgsgruppen och de olika MD-grupperna. De sistnämnda har nu tillförts förbanden såsom utbildningsgrupper. Grupperna skapades ursprungligen år 1996 för utbildning av hemvärnsmän och frivilliga. De har tagit med sig de handlingar som behövs för den fortsatta verksamheten, men i samband med detta behöver ett formellt överlämnandebeslut fattas av Krigsarkivet. Övriga handlingar skall lämnas in för arkivering, men ännu är det mycket som inte kommit in. Detta arbete kommer inte att vara slutfört när Ao upphör den 30/6 2006. Också handlingar från tiden före år 2000 kan finnas kvar.

FK Syd utgör ett särskilt problem (se också avsnitten 6 och 7 nedan). FK Syd skapades år 2000 som ett ANFA-kontor och överfördes den 1/1 2006 från MD S till FSC.

För Amf 4:s del menade John Halvarsson, C ledningsstöd Amf 4, att i och med att personal slutat, har också innehållet på deras tjänsterum försvunnit. I de flesta fall har leverans till centralarkivet skett, men vissa arkivex av skrivelser har sannolikt inte sparats.

Förteckningsarbetet är endast påbörjat. Carita Grüner försvinner tyvärr under våren eller till sommaren, men i gengäld har Therèse Jernberg och Martin Alexandersson anställts på tre eller sex månader. Det kan i skrivande stund inte avgöras när leverans kan ske. Man har tittat på ett par olika förteckningsprogram, men inget beslut har fattats eftersom FMLOG efter-strävar en gemensam lösning för hela Sverige.

Nya arkivbeskrivningar håller på att utarbetas, och de beskrivningar som redan finns - främst den för MD S - bifogas då som bilaga. Till skillnad från Mellersta militärdistriktet så kommer gallningsbart material att behållas av MD S och hanteras av FMLOG. Flera problem hänförliga till tidigare bristfälliga rutiner berördes under inspektionen. Bl.a. så kan det inträffa att skrivelser har arkiverats trots att de aldrig är registrerade i DIANA.

Anders Appelqvist och Maria Johansson meddelade vidare att i Karlsborg finns mer eller mindre färdigt för leverans följande arkiv:

P 4 (Skaraborgs regemente), ca 8 hyllmeter (hm),

K 3 (Livregementets husarer), 6-8 hm,

Stridsskola Syd, 4-5 hm.

5. Utlämnandefrågor.

Numera förekommer mycket få utlämnandeärenden. När aktiv verksamhet bedrevs kunde frågan om utlämnande uppkomma ett par-tre gånger i veckan, och då disponerades ett särskilt rum i vakten av den person som önskade ta del av en allmän handling.

En viktig fråga som togs upp rörde utlämnandet av hemliga handlingar fr.o.m. den 1 juli 2006, när Ao upphör. Högkvarteret har gett ut anvisningar rörande arkivtjänsten, bl.a. avseende hanterandet av gallringsbara öppna och hemliga handlingar i olika situationer. Huruvida det är kvarvarande förband (i det här fallet FSC), FMLOG ServE Väst eller Högkvarteret som har att pröva en begäran om utlämnande av hemlig allmän handling när ett förband upphört, behandlas dock inte i anvisningarna. Krigsarkivet har efter inspektionen tagit upp denna fråga med Högkvarterets jurister, som meddelar att den som förvarar den handling som begärs utlämnad skall göra den första bedömningen. Förhoppningsvis kommer någon behörig person från det f.d. MD S att finnas kvar i Göteborg. Högkvarteret finns sedan som en sista instans i de fall en bedömning inte kan göras på plats.

6. FK Syd - organisation och verksamhetsprocesser.

Per Sohl, chef för FK Syd, och Bo Grönvall, stabschef, redogjorde för verksamheten och framhöll att arbetet i mycket rör hantering av avtal och omfattar handlingar knutna till fastighetsförvaltning, inte minst arbetshandlingar av olika slag. Tidigare har förekommit en del brister i ärendehantering. Hela 3.500 avtal är ännu inte kvalitetssäkrade. Dessa rör inte Fortifikationsverket (FORTV), som annars är den största fastighetsägaren.

FK Syd tillhör sedan årsskiftet FSC. En ny omorganisation är på gång, och det är troligt att vi får se en avveckling av fastighetskontoren till årsskiftet 2006/7, men avvecklingsprocessen beräknas dra ut rejält på tiden. Man räknar med att en stor del av verksamheten kommer att övergå till FORTV. Krigsarkivet påminde om att ett överlämnandebeslut från arkiv-myndigheten krävs vid överföring av allmänna handlingar från en myndighet till en annan.

ANFA-kontoren skapades som nämnts år 2000, och från år 2004 har funnits tre stycken fastighetskontor och ett anläggningskontor. Det sistnämnda, beläget i Näsby Park, svarar främst för anskaffningen av fastigheter, medan fastighetskontoren svarar för vidmakthållande och avveckling. FK Syd funktionsstyrts av Högkvarteret (PRODS INFRA), men värdförband är alltså FSC. Staben sitter i Göteborg men lokalkontor, eller kunddiskar, finns på flera olika orter (se nedan avsnitt 11). Kontrakt skrivs med FORTV, Vasallen AB, Statens fastighetsverk och flera privata företag.

Varje år fattas beslut om nyinvesteringar efter en rangordning av förbandens önskemål. Man brukar skilja mellan 1. enklare investeringar, 2. sådana som innebär hyreskostnadsökningar på uppemot 0,5 mkr, och 3. större investeringar.

Krigsarkivet påpekade att eftersom dessa anskaffningsprocesser avsätter en mycket stor mängd handlingar, behövs en processkartläggning där det framgår vilka handlingstyper som förekommer i verksamheten och hur de skall hanteras, bevaras eller gallras och arkiveras. På samma sätt genererar avvecklingsprocessen en mängd dokument. Denna process påbörjas inom FK Syd och lyfts sedan över

till FORTV, som fortsätter vad som då kallas avyttringen. Det är således inte identiska dokument som arkiveras av Försvarmakten och FORTV. Civila avtal hanteras helt av FK Syd. Ritningar förekommer normalt inte hos fastighetskontoren.

7. FK Syd - rutiner och ärendehantering.

Omregistreringen av ärenden från MD S flyter på men kvittohanteringen kring de hemliga handlingarna medför ett merarbete. Minnesanteckningar sparas på en gemensam server, och utskrift av väsentlig information från denna server planeras. Beträffande avtalen nämndes att då de finns registrerade i FORTV:s FASIT-system bör det gå att skriva ut en förteckning över FK Syds avtal därifrån. Det framkom vidare att det behövs nya rutiner rörande hantering av e-post.

Beträffande arkivtjänsten håller ett nytt avtal på att skrivas med FMLOG. En separat arkivbeskrivning behöver också upprättas för FK Syd. Krigsarkivet och FMLOG funderar på hur de täta huvudmannaskapsförändringarna bäst kan hanteras i FK Syds arkivredovisning.

FK Syds handlingar står i stor utsträckning på tjänsterummen. En del originalavtal har ställts in i ett närarkiv, egentligen ett kontorsförråd, vilket är mycket olämpligt som arkivlokal inte minst genom de brandfarliga vätskor som förvaras där. Arkivhandlingarna bör snarast föras till centralarkivet. FK Syd har uppenbarligen behov av ett närarkiv med tanke på att även inaktuella avtal förvaras på tjänsterummen och skall därför utreda byggandet av en sådan godkänd lokal. Alternativet är att arkivhandlingar förvaras i säkerhetsskåp på tjänsterummen.

8. Expeditionstjänst.

Expeditionen är gemensam för FSC och Ao. All post kommer hit först, även TODA-post, och registreras och fördelas sedan på de olika enheterna. Hos FSC, FK Syd m.fl. sker sedan lottning på handläggare, vilket registreras i DIANA. När det inte står klart om skrivelsen skall diarieföras eller ej, skickas den till enheten ifråga som får avgöra detta. Också FMLOG:s post hanteras här. Vissa enheter, såsom Amf 1, SÄKSAM och MUST, avhämtar i stället posten oöppnad på expeditionen. Olika hanteringsavtal finns.

De inkomna originalskrivelserna lämnas till handläggarna. Det bedöms vara sällan förekommande att skrivelserna inte återlämnas; likaså skickas kopiorna av de utgående skrivelserna regelmässigt till expeditionen för arkivering. Det är dock osäkert hur mycket som ligger ute hos MD-grupperna. Beträffande gallring av inkomna skrivelser gjordes det viktiga påpekandet att den sedvanliga femårsgallringen (TFG 801:850044) inte torde gälla för militär-distrikten. Här finns i stället möjlighet att använda Försvarmaktens tillämpningsbeslut avseende handlingar av tillfällig eller ringa betydelse. *Krigsarkivet återkommer i denna fråga.*

Under inspektionen ställdes frågan huruvida fastighetskontorets hemliga handlingar behöver omkvitteras både när det övergick till FSC och när verksamheten vid kommande årsskifte beräknas övergå till FORTV. Efter övervägande anser Krigsarkivet att omkvittering, både av säkerhetsskäl och av praktiska skäl, behöver ske vid båda tillfällena.

9. Försvarmaktens sjukvårdscentrum.

Timo Rinne inledde med att redogöra för FSC:s verksamhet. Det är en sammanslagning av olika verksamheter och har tidigare funnits i Karlstad. FSC flyttades till Göteborg bl.a. med hänvisning till närheten till Göteborgs universitet och Sahlgrenska universitetssjukhuset. Man utbildar sjukvårdsgrupper i insatsförsvaret, genomför s.k. rotationsutbildning av utlands-styrkan och vissa civila grupper samt tar fram och utvecklar sjukvårdsmateriel och -utrustning. FSC samarbetar också med civila intressenter, bl.a. med Socialstyrelsen beträffande traumautbildning. Det nämndes att det är möjligt att även ledningen för

Flygmedicin och Dykmedicin kan komma att placeras på området.

FSC:s arkivförteckning är föga komplett; däremot är arkivbeskrivningen nyupprättad. Katharina Berg kommer att ombesörja den löpande arkivtjänsten. En arbetsorder från år 2005 tar upp arkivtjänsten översiktligt. Det fastslogs att FSC är ansvarigt för arkivtjänsten, men att man köper tjänster av FMLOG. FMLOG å sin sida tar fram planer vilka godkänns av FSC som också ger underlag till de utredningar som genomförs av FMLOG. I det nya avtalet med FMLOG är det vissa punkter som måste godkännas av uppdragsgivaren, t.ex. gallrings-utredningar. Det finns behov av både en dokumenthanteringsplan och regler för gallring och rensning.

Försvarsmaktens nya patientjournalssystem Profdoc Vision kommer att införas redan i maj 2006, med FSC som systemägare. Krigsarkivet noterar att en sammanställning över FSC:s ADB-system med tillhörande systembeskrivningar saknas.

Därefter vidtog en rundvandring, varvid undertecknad fick tillfälle att samtala med handläggare från Pre hosp- och sjukvårdsledningsavdelningarna (Berndt Evaldsson, Margit Lundberg, Tor Akre, Sten-Ove Andersson, Thomas Hernes, Tomas Eklund, Ulf Jedborg). På flera håll efterlystes regler för bevarandet av kursdokumentation. Väldigt litet material har setts som allmän handling. Thomas Hernes kunde dock meddela att kursdokumentation verkligen har sparats på en server som fortfarande står kvar i Hammarö, där FSC tidigare var beläget. Enligt IT-samordnaren Tomas Eklund kan undervisningsdatabasen fortfarande nås, men det krävs en hel del arbete med att gå igenom denna databas. Det är viktigt att FSC för framtiden ser igenom sina arkiveringsrutiner och fastställer en dokumenthanteringsplan enligt vilken viktigare kurshandlingar bevaras. En sådan plan finns exempelvis på Försvars-högskolan.

10. Skaraborgsgruppen.

Nils-Erik Nilsson, chef för Skaraborgsgruppen, och Stefan Ekroth, chef för utbildnings-sektionen, redogjorde för verksamheten, som består i att utveckla och vidmakthålla hemvärnsförbandens organisation, utbilda desamma, stödja frivilligorganisationen och samverka med lokala myndigheter såsom räddningstjänsten. Det finns i Skaraborg numera två hemvärnsbataljoner och en insatskompaniledning. Totalt finns i Sverige 22 utbildnings-grupper. Skaraborgsgruppen leds numera av chefen för P 4, och inalles finns ca 1.400 hemvärmän i Skaraborg, varav omkring 100 nyrekryteras varje år.

Några handlingstyper diskuterades särskilt, exempelvis handlingar knutna till övningar. Lokala övningar i hemvärnets egen regi kanske inte dokumenteras alls. Det enda som i sådana fall sker är att tjänstgöringskortet ifylls. I de fall övningsplaner finns bör de bevaras. Vad gäller handlingar som belyser insatser så är det inte Skaraborgsgruppen som tar initiativ till insatserna, men däremot har återrapportering skett till MD S. En propå kommer först in från polisen till MD S. Vakhavande befäl avgör vilka insatser och vilken personal som behövs. Rapporter har sedan tillförts MD S arkiv. Handlingar från Militärdistriktsgrupps-enhetsrådsmöten ingår också i MD S arkiv.

11. Fastighetskontor Syd Skövde.

Jan-Olof Carlsson berättade om Skövdekontorets verksamhet. Arbetet sker i nära kontakt med de förband som finns i området (T 2/P 4) och i samarbete med FORTV:s fastighetsenheter. För närvarande behövs en utbyggnad på förbandsområdet. Handlingar som hanteras är avtal, Försvarsmaktens eller Fastighetskontorets interna skrivelser samt externa skrivelser såsom byggnadsprotokoll. Bestämmelser för hantering av dessa saknas. Originalskrivelser kan bli liggande utan formellt avslut och återfinns sedan i pärmar tillsammans med övriga handlingar förvarade i förråd uppe på vinden eller nere i källaren. Post från privatpersoner och föreningar kan förekomma, t.ex. rörande utlåning av övningsfält. Ibland händer

det att post inte registreras därför att handläggarna upplever att det är tidsödande att skicka skrivelser till Göteborg för registrering, men i detta avseende kunde bättre post- och expeditionsrutiner föreslås av Ann-Louise Huldt, platschef ServE Väst.

Jan-Olof Carlsson visade exempel på hur en handläggarpärm kan se ut. Här kan finnas uppdraget från Högkvarteret i original, utgående skrivelser och behovsunderlag i original, byggmötesprotokoll från FORTV etc. Till att börja med bör originalskrivelserna plockas ut. Deltagarna var eniga om behovet av att fastställa arkiverings- och hanteringsregler för bygg- och avtalshandlingar förvarade vid FK Syd.

Peter Nordström